

La postmodernitat: Què entenem per filosofia contemporània?

Docent: Alba Giménez Gil

Curs 2024-25: UNED Sènior Cornellà

Hores lectives: 30

Dia i hora: dijous de 18:00 a 20:00 h

Idioma: català, castellà

Calendari: octubre: 10, 17, 24 i 31
                      novembre: 7, 14, 21 i 28
                      desembre: 5, 12 i 19
                      gener: 9, 16, 23 i 30

Introducció

Què proposa el curs?

Aquest curs presenta un panorama de la filosofia actual basat en la pregunta següent: què és la posmodernitat? Més enllà del període comprès des del maig del 68 fins a l'actualitat, és a dir, de lo estrictament cronològic i històric, quan parlem d'un marc de pensament postmodern, parlem d'un posicionament filosòfic i cultural que es desenvolupa en múltiples direccions: des de la biopolítica de Foucault, fins la idea del relat de Lyotard – passant per Deleuze, Baudrillard i altres, sembla que la filosofia ja no pertoca a un sol tema: ni tan sols sembla que pugui o pretengui oferir-nos una explicació concluent sobre com comprendre el que ens rodeja i com posicionar-nos. Però, és així així? Com podem buscar respostes a l'era de la incertesa? En aquest sentit, aquest curs té dos vessants fonamentals: d'una banda, servir d'introducció a la filosofia contemporània, a partir de la lectura i anàlisi d'alguns dels seus autors textos clau. D'altra banda, comprendre com el

pensament pot proporcionar aproximacions tentatives a les qüestions i dilemens als quals no ens hem d'afrontar en el nostre dia a dia.

Qui impartirà el curs?

Alba Giménez Gil és professora-tutora a la UNED Barcelona des de 2019, en les assignatures d'Ética I i Últimes Tendències de l'Art, en el Grau de Filosofia. També ha impartit docència a la Universitat de Girona (curs 2022-2023), la UOC (2020-actualitat), la Universitat de South Wales, Regne Unit (2017-2018) i la UNED Sant Boi de Llobregat (2013-2016). Actualment treballa com a educadora a varis museus de Barcelona (Museu Picasso, Fundació Tàpies i CaixaFòrum). És doctora per la Universitat de South Wales, amb una tesi sobre cine y filosofia en la que ha analitzat l'obra de l'artista i cineasta Harun Farocki a partir del treball de filòsofs com Walter Benjamin o Gilles Deleuze. Es va graduar en Belles Arts (Universitat de Barcelona) i va realitzar el Màster oficial en filosofia teòrica i pràctica (UNED). És especialista en teoria del cine i en estètica contemporània, i els seus principals interessos d'investigació inclouen: la teoria del cine de Gilles Deleuze, filosofia política contemporània i la representació de la memòria històrica en la cultura visual. Ha publicat a revistes i llibres especialitzats i divulgatius i ha participat i organitzat conferències i congressos a nivell nacional (Universitat de Zaragoza, Universitat de Granada) i internacional (King's College, Londres, Sorbonne Nouvelle, París, Universitat d'Utrecht, etc.

Objectius

Aquest curs de filosofia i pensament contemporani aspira a aclarar una sèrie de problemàtiques que configuren la nostra contemporanitat. En aquest sentit, és important aclarir com ens afecten i quins conflictes ideològics o polítics existeixen al voltant de dites problemàtiques. Llavors, ens interessa veure com les idees mai son inòcues, i un curs de filosofia contemporània té com a finalitat principal abordar quines possibilitats i limitacions tenen aquestes idees a la nostra quotidianitat. Algunes de les preguntes que abordarem seran les següents: Com comprendre un present o, millor dit, un futur que se'ns presenta incert i inclús desesperançador? Com comprendre la nostra pròpia manera de situar-nos dins el context que se'ns ha donat? Si bé la filosofia no pot plantejar respostes conluints a tal preguntes, si pot ajudar-nos a aproximar-nos a elles de manera tentativa.

Programa

1. Introducció: Què es la postmodernitat? Aproximació a alguns autors i idees clau
2. Filosofia i nihilisme a la cultura contemporània: Com fer front a la incertesa?
3. El pensament com a relat: És la nostra concepció del món una ficció?
4. “Ningú sap el que pot fer un cos”: Identitat i gènere
5. Filosofia posthumana i esdevenir animal: Més enllà del antropocentrisme
6. *Somien els andròides amb ovelles elèctriques?*: De quan la ciència ficció es conviureix en realitat
7. El futur és un lloc incert: utopia i distopia en el pensament contemporani
8. *Resample, remake* i nostalgia crítica: Pot la mirada al passat ajudar-nos a comprendre el que vindrà?

Metodologia

Les classes seguiran una metodologia basada en explicació, participació i reflexió. Els punts especificats anteriorment es desenvoluparan al llarg de les sessions. En aquestes, s'empraran diversos recursos digitals (presentacions *Power Point* i recursos audiovisuals) i es convidarà als alumnes a intervindre. Així mateix, es partirà de comentaris i anàlisis de textos que elaborarem entre tots i totes a classe.

Bibliografia

AGAMBEN, G. (2004) *Estado de excepción: Homo Sacer II*. Valencia: Pre-Textos

BERLANT, Lauren (2022) *Optimismo cruel*. Buenos Aires: Caja Negra

BERGSON, Henri (2016) *La evolución creadora*. Buenos Aires: Cactus

“BIFO”, Franco Berardi (2019). *Futurabilidad: La era de la impotencia y el horizonte de la posibilidad*. Buenos Aires: Caja Negra

- BRAIDOTTI, Rosi (2015). *Lo Posthumano*. Barcelona: Gedisa.
- BOYM, Svetlana (2015) *El futuro de la nostalgia*. Madrid: Antonio Machado Libros
- BUTLER, Judith (2007) *El género en disputa*. Barcelona: Paidós
- BUTLER, Judith y FRASER, Nancy (2017) *¿Reconocimiento y redistribución?* Madrid: Traficantes
- CHALMERS, David, CLARK, Andy (2011) *La mente extendida*. Oviedo: KRK Ediciones
- DELEUZE, Gilles (2001) *Spinoza. Filosofía práctica*. Barcelona: Tusquets
- DELEUZE, Gilles, GUATTARI, Felix (1998) *Mil mesetas: Capitalismo y esquizofrenia*. Valencia: Pre-textos
- DIÉGUEZ, Antonio (2017) *Transhumanismo. La búsqueda tecnológica Del mejoramiento humano*. Barcelona: Herder
- FISHER, Mark (2017). *Realismo capitalista. ¿No hay alternativa?* Buenos Aires: Caja negra
- FOUCAULT, M. (2002). *El orden del discurso*. Barcelona: Tusquets--(1999) *Historia de la sexualidad (fragmentos)*. Madrid: Siglo XXI
- GARCÉS, Marina (2017). *Nova il·lustració radical*. Anagrama.
- HARAWAY, Donna (2020) *El manifiesto ciborg*. Madrid: Kaotika Libros
- JAMESON, F. (2019). *Arqueologías del futuro: El deseo llamado utopía y otras aproximaciones a la ciencia ficción*. Madrid: AKAL
- LAND, Nick (2022) *La Ilustración Oscura y otros ensayos sobre la Neorreacción*. Segovia: Materia Oscura

LATOUR, B. (2019). *Dónde aterrizar*. Madrid: Taurus

LYOTARD, J. F. (1987) *La postmodernidad (explicada a los niños)*. Barcelona: Gedisa

MBEMBE, A. (1999). *Necropolítica*. Barcelona: Editorial Melusina

PIGEM, Jordi (2021). *Pandèmia i postveritat. La vida, la consciència i la Quarta Revolució Industrial*. Barcelona: Fragmenta

REYNOLDS, Simon (2012) *Retromanía: La adicción del pop a su propio pasado*. Buenos Aires: Caja Negra

STENGERS, Isabelle (2017). *En tiempos de catástrofes: Cómo resistir a la barbarie que viene*. Madrid: Ned Ediciones

STIEGLER, Bernard (2015). *Lo que hace que la vida merezca ser vivida. De la farmacología*. Guadalajara: Avarigani Editoriales

VIRILIO, Paul (2003). *Estética de la desaparición*. Barcelona: Anagrama

WARK, McKenzie (2021). *El capitalismo ha muerto. El ascenso de la clase vectorialista*. Ciudad de México: Holobionte.

NOTA: Las fuentes especificadas tienen un carácter orientativo. Se puede añadir o cambiar referencias a lo largo del curso.